

1 ŞI 2 SAMUEL

BIBLIA

DUPĂ TEXTUL EBRAIC

1 ȘI 2 SAMUEL

EDIȚIE ÎNGRIJITĂ
DE MARIA FRANCISCA BĂLTĂCEANU
ȘI MONICA BROȘTEANU

TRADUCERE, STUDII INTRODUCATIVE ȘI NOTE DE
MARIA FRANCISCA BĂLTĂCEANU, MONICA BROȘTEANU,
MELANIA BĂDIC, EMANUEL CONȚAC, OCTAVIAN FLORESCU,
CRISTINEL IATAN, SORIN-IOAN LOGHIN, OVIDIU PIETRĂREANU,
TARCIZIU-HRISTOFOR ȘERBAN, SILVIU TATU

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

© HUMANITAS, 2024, pentru prezenta ediție

CUPRINS

Abrevieri și sigle	7
Transliterări din ebraică	15
Notă asupra ediției	17
Introducere la cărțile lui Samuel	23
1 SAMUEL	51
Note la 1 Samuel	114
2 SAMUEL	203
Note la 2 Samuel	258
Bibliografie	325

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Traducerea de față urmează Textul Masoretic din Biblia Hebraica Stuttgartensia (BHS), *editio quinta emendata* (1997), realizată după *Codex Leningradensis*.

Participanții la acest proiect aparțin mai multor confesiuni: ortodoxă, catolică, creștină după Evanghelie și pentecostală, încercându-se astfel realizarea unui text acceptabil pentru toți. Domeniile de expertiză ale participanților sunt teologie, științe biblice, filologie clasică, orientalistică, istorie, arheologie, iudaism.

Traducătorii și-au propus să realizeze o versiune cât mai apropiată de textul ebraic, pe cât permite limba română. Registrul stilistic și lexical ales a urmărit păstrarea legăturii dintre prezenta versiune și alte traduceri care fac parte din tradiția biblică românească. Dacă în limba română veche nu există termeni care să denumească în mod adecvat realitățile din Orientul Apropiat Antic sau concepte specifice universului biblic, traducătorii au recurs, în ultimă instanță, și la termeni din registrul neologic al limbii, de ex. *ataca*, *desfide*, *fortăreață*, *garnizoană*, *tamarisc*.

Uneori contextul a impus folosirea unor termeni tehnici de origine ebraică, intrați în limba română pe filieră greacă sau prin

intermediul altor limbi europene: *astarte, efod, siclu, terafim, Urim, javelină*. Întrucât aceste vocabule sunt mai puțin cunoscute, sensul lor este explicat în notele *ad locum*.

S-au păstrat unele expresii specifice (de ex. „întra și ieșea“, „a îmblânzi fața Domnului“, „Iată vin zile când voi tăia brațul tău și brațul casei părintelui tău“), sau interogativele cu valoare puternic afirmativă (de ex.: „Oare nu tocmai te-a uns Domnul cârmuitor peste moștenirea sa?“).

S-a urmărit menținerea metaforelor, chiar dacă uneori ar putea suna mai neobișnuit pentru omul modern (de ex. „Domnul... nu lăsa să cadă la pământ nici unul din cuvintele lui“, „cornul Unsului său“).

S-a acordat o atenție deosebită topicii – factor important de accentuare, dar și de conferire a unei anume muzicalități textului (de ex. „Rogu-te, să nu ia seama domnul meu la acest om de nimic, la Nabal, căci este așa cum îi e numele: «nebun» îi este numele, și nebulia este cu el“, „Și acum, binecuvântarea aceasta pe care slujnica ta a adus-o domnului meu să fie dată flăcăilor care vin pe [urmele] pașilor domnului meu“, „Iar dacă s-ar ridica vreun om să te urmărească și să caute să-ți ia viața, să fie legată viața domnului meu în mănunchiul celor vii și cu Domnul, Dumnezeuul tău, dar viața vrăjmașilor tăi să fie aruncată ca din praștie“).

Textele care au valențe poetice speciale au fost puse în pagină de o manieră care face ușor de recunoscut registrul lor stilistic diferit (de ex. Cântarea Anei, care deschide cap. 2, sau psalmul lui David din 2Sam 22, care în esență coincide cu Ps 18). Cititorul știe, de bună seamă, că poezia ebraică nu are la bază rima, ci diverse construcții paralele și asonanțe sau aliterații, ultimele două procedee nefiind de obicei traductibile în limba-țintă. Un

exemplu de structură cu valențe poetice este: „Oare să moară Abner ca un netrebnic? / Măinile nu-ți erau legate / și picioarele nu-ți erau prinse în lanțuri de aramă. / Căzut-ai cum cade [cineva] înaintea unor ticăloși“.

Diferențele semnificative dintre Textul Masoretic, pe de o parte, și Septuaginta, Vulgata și Peșitta, pe de altă parte, precum și „expandările“ hermeneutice din targumuri sunt semnalate și comentate în aparatul de note care însoțește traducerea. De asemenea, în unele locuri „disperate“, echivalările paralele din versiunile antice ne-au oferit o soluție, pe care am semnalat-o și în note.

S-a ținut seama de cazurile în care, față de textul scris (*ketiv* – de la *KTB* „a scrie“), Textul Masoretic însuși conține o emendare (*qere* – de la *QR* „a citi“). Am adoptat forma *qere* ori de câte ori urmarea textului *ketiv* ar fi dus la un contrasens (de ex. 2Sam 22:34). Dacă uneori au fost necesare compliniri pentru înțelegerea textului, acestea au fost puse între paranteze drepte.

În comentariul care însoțește traducerea, cititorul va întâlni ocazional referiri la cazuri de *tiqqūn sōp̄rīm*, adică „îndreptare, modificare, amendament al scribilor“. Expresia denumește corecturile introduse de cărturarii care au copiat și „stabilizat“ textul biblic de-a lungul timpului. Termenul aramaic *tiqqūn* are în general înțelesul de „pregătire“ sau „aranjare“ (de ex., a fructelor), dar a ajuns să fie folosit și cu înțelesul de „îmbunătățire“ sau „restaurare“. În partea aramaică a VT, din aceeași familie cu verbul *t̄qēn* „a fi/sta drept“, răd. *TQN*, „a fi drept“, este folosit doar verbul la forma *hofal* în Dan 4:33 [4:36]. Prin *tiqqūnēy sōp̄rīm* înțelegem deci „corecturi ale scribilor“, *i.e.* corecturi făcute de scribi, cel mai adesea din scrupul teologic, pentru a evita asocieri de cuvinte ireverențioase, mai ales dacă ele fac referire la Numele lui Dumnezeu. În mod excepțional, scribii au introdus și

schimbări menite să menajeze imaginea lui Moise (de ex., în Num 12:12 „maicii noastre“ și „carnea noastră“ au devenit „maicii sale“ și „carnea sa“). Prin acumularea treptată a acestor modificări, semnalate în diverse surse rabinice, s-a cristalizat o listă clasică de emendări, în număr de optsprezece, care au fost menționate în așa-numita *Massora Gedola* („Masora mare“). Dintr-o formă timpurie a listei (vezi *Mekhilta* la Ex 15:7) avem cunoștință de două *tiqqūnē⁹ sōp⁴rīm* prezente în cărțile lui Samuel (1Sam 3:13 și 2Sam 20:1, vezi notele *ad loc.*). Pentru a evita sau atenua presupuse necuviințe, diortositorii au operat modificări minime în structura consonantică a textului (una sau două litere), mai cu seamă la nivelul sufixelor pronominale (Tov 2012, 59–61).

Privitor la așezarea în pagină, s-a ținut seama și de împărțirea în paragrafe din ediția originală.

Notele explicative însoțesc textul traducerii la sfârșitul fiecărei cărți. Ele oferă atât variantele semnificative din principalele versiuni antice (Septuaginta, Vulgata și Peșitta), cât și comentarii care ajută la mai buna înțelegere a textului: explicarea anumitor *realia*, lămurirea unor concepte specific biblice, evidențierea unor paralele cu alte texte biblice sau din literatura/istoria Orientului Apropiat Antic și din literatura universală, posibile emendări ale textului sau redarea sensului literal atunci când unele emendări foarte probabile au fost acceptate în traducere.

În privința trimiterilor din note la alte texte biblice, dacă nu apare nici o indicație, referința este la volumele publicate deja în seria „Biblia după textul ebraic“ (*Geneza, Exodul–Leviticul, Numerii–Deuteronomul, Iosua–Judecătorii*).

Numele proprii au fost redată într-o transliterare simplă, urmând ca în note să apară o transliterare cât mai exactă științific. Conform principiilor ortografice generale, numele deja intrate

în limbă au fost redată așa cum sunt ele tradițional cunoscute (de ex. Ana, nu Hannah; Iesei, nu Ișai; Samuel, nu Șmu'el; Saul, nu Șaul). În cazul unor nume mai puțin cunoscute, traducătorii au introdus forme ebraizante (Iaveș-Ghilead, Mihal, Pinhas), în defavoarea celor care, deși au o vechime considerabilă în tradiția biblică românească, trădează o influență septuagintală (Iabesul Galaadului, Micol, Finees/Fineas). Ca regulă generală, toponimele au fost redată în transliterare simplă; în unele cazuri, mai ales dacă ele au și un caracter etiologic explicit, traducătorii le-au echivalat ca atare, pentru a recrea efectul din original (de ex. „Stânca Despărțirii“, „Stâncile Caprelor Sălbatică“).

Traducerea se adresează unui grup larg de cititori, profilul de bază al destinatarului fiind omul interesat de probleme biblice, fără să dețină o pregătire specializată în domeniu.

Ținând seama că este vorba de un text care provine dintr-un trecut îndepărtat, că există o tradiție îndelungată a traducerii Bibliei în limba română și că textul rămâne contemporan cu toate generațiile, s-a urmărit echivalarea lui într-o limbă actuală, firească, evitând atât arhaismele devenite aproape de neînțeles, cât și neologismele stridente și lipsite de conotații poetice.

Am dorit astfel să ne apropiem, pe cât posibil, de frumusețea originalului: pentru omul credincios ea este „semnătura“ Duhului lui Dumnezeu.

INTRODUCERE LA CĂRȚILE LUI SAMUEL

DENUMIRE

Aceste două cărți constituie de fapt o singură unitate literară. În Biblia ebraică își iau numele de la profetul Samuel, a cărui naștere este relatată la început; el este și ultimul judecător al lui Israel (1Sam 7:15) și prin el se face trecerea la monarhie. Talmudul îl consideră drept autor al cărții (*Baba Batra* 14b), iar alți rabini de mai târziu, bazându-se pe 1Cron 29:29-30, au presupus că, după moartea lui Samuel, scrierea a fost continuată de „văzătorii“ Natan și Gad (*Baba Batra* 15a).

Origen, citat de Eusebiu din Cezareea (*Istoria bisericească* 6.25.2), spune că pentru evrei Samuel este o singură carte. Faptul acesta este întărit de două incluziuni importante: pe de o parte, cântarea Anei (1Sam 2:1-10) și cântarea lui David, plasată către sfârșit (2 Sam 22), iar pe de altă parte, amplasarea Chivotului Legământului – acesta având un rol important în narațiuni – la început în sanctuarul de la Șilo (1Sam 1-2), iar la final în Ierusalim, unde David cumpără aria lui Aravna, iebusitul (2Sam 24:21-25), loc pe care fiul său, Solomon, avea să construiască Templul.

Cântarea Anei și cântarea lui David au în comun mai multe teme și motive: Domnul ca Stâncă (1Sam 2:2; 2Sam 22:2); El răstoarnă ierarhiile omenești (1Sam 2:4-8; 2Sam 22:28); vrăjmașii lui sunt zdrobiți (1Sam 2:10a; 2Sam 22:43); se manifestă în

stihurile naturii (1Sam 2:10b; 2Sam 22:8-15); arată bunăvoință statornică Unsului său (1Sam 2:10c-e; 2Sam 22:51).

Se pare că traducătorii LXX au fost aceia care au împărțit cartea în două, din simplul motiv că era prea lungă pentru a fi copiată pe un singur sul, și au denumit cele două părți Cartea întâi și Cartea a doua a Domniilor (*basileiōn*). Vulgata a numit aceste două cărți, împreună cu următoarele două, Cărțile Regilor (1–4 Regi). Potrivit ambelor versiuni antice, *Samuel* și *Regi* formează o serie de patru cărți.

Ulterior Biblia ebraică a preluat împărțirea în două a Cărții lui Samuel, prima atestare fiind într-un manuscris din 1448, adoptată apoi în Biblia ebraică tipărită de Daniel Bomberg la Veneția în 1517.

Figura centrală în jurul căreia se constituie întregul ansamblu narativ din 1–2 Samuel este regele David și toate personajele au legătură cu el: Samuel îl unge rege, Saul îl precedă la domnie, Ioab e generalul său credincios etc. Nici un alt personaj veterotestamentar, nici măcar Moise, nu este menționat atât de des ca David. Atenția acordată biografiei lui nu se poate compara decât cu cea acordată, în Noul Testament, biografiei lui Isus.

STRUCTURĂ ȘI CONȚINUT

Narațiunea cărții se desfășoară, cu mici excepții, în ordine cronologică.

Prima parte (cap. 1–7) relatează parcursul lui Samuel, de la nașterea lui miraculoasă și chemarea în slujba de profet până la momentul în care acesta avea să devină judecător al poporului israelit, în contextul dramatic al războaielor cu filistenii.

A doua parte (cap. 8–12) înfățișează trecerea către regalitate: pe fondul faptului că Samuel îmbătrânise, iar fiii săi „nu umblau

pe căile lui, având aplecare spre câștig necinstit“ (1Sam 8:3), poporul cere să fie condus de un rege. Cererea nu i-a plăcut lui Samuel, dar Domnul i-a cerut să asculte de glasul poporului, avertizându-i totodată pe israeliți cu privire la cerințele pe care le va avea regele de la ei. Este uns și înscăunat Saul, care se arată viteaz în luptă și bun conducător de oaste.

A treia secțiune a cărții (cap. 13–15) relatează războaiele victorioase ale lui Saul cu filistenii și amaleciții. Saul face însă două mari greșeli, neascultând de voința Domnului, iar Samuel îl anunță că va fi înlăturat de la domnie, în favoarea „altuia mai bun“ decât el (1Sam 15:28).

Urmează ceea ce se numește de obicei ascensiunea lui David (1Sam 16–2Sam 5). Dumnezeu îl trimite pe Samuel să-l ungă în taină pe David rege. Acesta intră apoi în slujba lui Saul și se remarcă prin biruința asupra uriașului filistean Goliat. Victoriile militare strălucite de care are parte îl fac iubit și apreciat de popor și de Ionatan, moștenitorul lui Saul, dar stârnesc invidia bolnăvicioasă a regelui. David este nevoit să fugă de la curte și să se pună în slujba filistenilor; totuși, niciodată nu luptă împotriva poporului său. Saul și Ionatan mor în bătălia de la Ghilboa (1Sam 31), iar rivalitatea dintre urmașii lui Saul și David continuă în favoarea categorică a acestuia din urmă (2Sam 1–4). David își inaugurează domnia la Hebron asupra celor din Iuda. Începe să se îplinească profeția lui Iacob/Israel din Gen 49:10 – „Toiag nu se va îndepărta de la Iuda, nici sceptru dintre picioarele lui, până când va veni *Șilo*, și a lui va fi ascultarea popoarelor“. Ceilalți israeliți au fost cârmuiți o vreme de un fiu al lui Saul, Iș-Boșet, care însă a murit asasinat după numai doi ani de domnie. În urma unei dispute cu Iș-Boșet, Abner, generalul lui Saul, trece de partea lui David, îndemnându-i pe israeliți să îl aleagă și ei rege pe acesta. Bătrânii

1 SAMUEL

¹ Era un om din Ramataim-Țofim, din muntele lui Efraim, și numele lui era Elqana, fiul lui Ieroham, fiul lui Elihu, fiul lui Tohu, fiul lui Țuf, un efraimit. ² El avea două neveste: numele celei dintâi era Ana, iar al celei de-a doua, Penina. Penina avea copii, dar Ana nu avea copii. ³ Omul acesta urca an de an, din cetatea sa, să se închine și să aducă jertfă Domnului Oștirilor la Șilo. Acolo erau cei doi fii ai lui Eli, Hofni și Pinhas, preoți ai Domnului. ⁴ În ziua [rânduită] Elqana aducea jertfă și dădea porții nevestei sale, Penina, și tuturor fiilor și fiicelor ei, ⁵ iar Anei îi dădea o porție îndoită, căci pe Ana o iubea, dar Domnul îi închisese pântecele. ⁶ Cealaltă nevestă o tot necăjea ca s-o umilească, fiindcă Domnul îi închisese pântecele. ⁷ În toți anii era așa: ori de câte ori urca la casa Domnului, așa o necăjea, iar [Ana] plângea și nu mânca. ⁸ Elqana, bărbatul ei, îi zicea: „Ana, de ce plângi și de ce nu mănânci? De ce ți s-a amărât inima? Oare nu-ți sunt eu mai bun decât zece fii?”

⁹ După ce au mâncat la Șilo și au băut, Ana s-a ridicat. Eli, preotul, ședea în jilț lângă ușorul templului Domnului, ¹⁰ iar ea, cu suflet amar, se ruga Domnului și tot plângea. ¹¹ Ea a făcut un jurământ și a zis: „Doamne al Oștirilor, dacă vei lua seama la mâhnirea slujitoarei tale și-ți vei aduce aminte de mine și nu vei uita de slujitoarea ta și-i vei da slujitoarei tale un vlăstar, îl

voi dăruî Domnului pentru toate zilele vieții lui și briciul nu se va atinge de capul lui“.

¹²Și a fost [așa]: pe când stăruia ea în rugăciune înaintea Domnului, Eli lua aminte la gura ei. ¹³Ana grăia în inima ei și doar buzele i se mișcau, dar glasul nu i se auzea. Eli a socotit că e beată. ¹⁴Și i-a zis Eli: „Până când ai să fii beată? Du-te și trezește-te!“

¹⁵Ana a răspuns și a zis: „Nu, domnul meu! Eu sunt o femeie mâhnită cu duhul; n-am băut nici vin, nici băutură tare, ci îmi revărsam sufletul în fața Domnului. ¹⁶Să n-o socotești pe slujitoarea ta o femeie de nimic, fiindcă din preaplinul mâhnirii și necazului meu am grăit până acum“.

¹⁷Eli i-a răspuns și i-a zis: „Mergi în pace și Dumnezeuul lui Israel să-ți îplinească ruga pe care i-ai făcut-o“. ¹⁸Ea a zis: „Să aflu slujitoarea ta trecere în ochii tăi“. Și femeia s-a dus în drumul ei. A mâncat și fața ei nu mai era aceeași. ¹⁹[A doua zi] ei s-au sculat dis-de-diminează și s-au închinat în fața Domnului și s-au întors și s-au dus acasă, la Rama. Elqana a cunoscut-o pe Ana, femeia sa, și Domnul și-a adus aminte de ea.

²⁰Și a fost [așa]: până să treacă anul, Ana a zămislit și a născut un fiu și i-a pus numele Samuel, căci, [zicea ea,] „De la Domnul l-am cerut“. ²¹Și a urcat bărbatul ei, Elqana, cu toată casa lui, ca să aducă Domnului jertfa de fiecare an și [să-și îplinească] făgăduința. ²²Dar Ana nu a urcat, pentru că îi spunea bărbatului ei: „Până când băiatul va fi înțârcat: atunci îl voi duce și va fi înfățișat Domnului și va rămâne acolo pentru totdeauna“. ²³Elqana, bărbatul ei, i-a spus: „Fă ce este bine în ochii tăi: stai până când îl înțarci – numai să-și îplinească Domnul cuvântul“. Așadar femeia a rămas și și-a alăptat fiul până ce l-a înțârcat.

²⁴Când l-a înțârcat, l-a luat cu ea, împreună cu un juncan de trei ani, o eță de făină și un burduf cu vin, și l-a adus în casa Domnului, la Șilo: băiatul era încă mic. ²⁵Au jertfit juncanul și

l-au dus pe băiat la Eli. ²⁶Iar Ana a zis: „Iertare, domnul meu: viu să fie sufletul tău, domnul meu, eu sunt femeia care a stat aici cu tine ca să mă rog Domnului. ²⁷Pentru acest copil m-am rugat și Domnul mi-a împlinit ruga pe care i-am făcut-o. ²⁸De aceea și eu vreau să-l încredințez Domnului câte zile va avea. Să fie încredințat Domnului.“

Și s-a închinat acolo Domnului.

2 ¹Atunci Ana s-a rugat și a zis:

„Tresaltă inima mea întru Domnul,
s-a înălțat tăria mea întru Domnul.
Lărgitu-s-a gura mea asupra dușmanilor mei,
căci m-am bucurat de izbăvirea ta.

²Nu este sfânt precum Domnul,
că nu este [Dumnezeu] în afară de tine
și nu este Stâncă precum Dumnezeul nostru.

³Nu mai tot sporiți vorbele de trufie,
să nu mai iasă mândrie din gura voastră!
Căci Dumnezeu atotștiutor este Domnul,
A lui e cântărirea faptelor.

⁴Arcul celor puternici s-a frânt,
iar cei ce se clatină s-au încins cu putere.

⁵Cei sătui s-au năimit pentru pâine,
iar cei flămânzi s-au îndestulat.
Chiar și cea stearpă a născut de șapte ori,
iar cea cu mulți fii s-a ofilit.

⁶Domnul ucide și dă viață,
pogoară în Șeol și ridică [iarăși];

⁷Domnul dă sărăcie și bogăție,
smerește și înalță.

⁸El ridică din pulbere pe cel sărac
și din gunoi îl înalță pe cel sărman,
ca să-i așeze cu cei de frunte
și tron de slavă să le dea moștenire.

Căci ai Domnului sunt stâlpii pământului
și a așezat peste ei lumea.

⁹Pașii celor evlavioși ai săi va păzi,
iar cei nelegiuți vor amuți în beznă,
căci nu prin tăria sa va fi biruitor omul.

¹⁰Domnul! Vrajmașii lui vor fi zdrobiți,
asupra lor El va tuna din cer.
Domnul va judeca marginile pământului,
îi va da Regelui său puterea
și va înălța cornul Unsului său“.

¹¹Elqana s-a dus acasă, la Rama, iar băiatul slujea Domnului,
în fața preotului Eli.

¹²Fiii lui Eli erau oameni de nimic – nu-l cunoșteau pe Domnul. ¹³Iar obiceiul preoților față de popor [era]: când aducea cineva jertfă, în vreme ce carnea fierbea, venea băiatul preotului, având în mână furculița cu trei dinți. ¹⁴Și înfigea în cazan sau în căldare sau în ceaun sau în oală; și tot ce apuca furculița preotul își lua pentru el. Așa făceau cu toți israeliții care se duceau acolo, la Șilo. ¹⁵Ba chiar, mai înainte de a arde grăsimea, venea băiatul preotului și-i spunea celui ce aducea jertfa: „Dă-i preotului carne de fript; n-o să ia de la tine carne fiartă, ci crudă“. ¹⁶Și [dacă] omul îi zicea: „Stai mai întâi să ardă grăsimea până la capăt și pe urmă ia-ți după pofta sufletului“, răspundea: „Ba acum să-mi dai, că de nu, iau cu de-a sila“. ¹⁷Așa că păcatul băieților era foarte mare înaintea Domnului: oamenii nesocoteau prinosul Domnului.